

Γιατί ένα τέτοιο Συμπόσιο WHY SUCH A SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32635 & [doi:heal.uoi.12442](https://doi.org/10.12442/heal.uoi.12442)
Ο δρόμος ως το Συμπόσιο TOWARDS THE SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32632 & [doi:heal.uoi.12439](https://doi.org/10.12439/heal.uoi.12439)
Πρόγραμμα PROGRAM olympias.uoi.gr/32633 & [doi:heal.uoi.12440](https://doi.org/10.12440/heal.uoi.12440)
Ομιλίες ORAL PRESENTATIONS (121 βίντεο / videos) <https://www.youtube.com/@1-706/videos>
ΠΡΑΚΤΙΚΑ PROCEEDINGS olympias.uoi.gr/32634 & [doi:heal.uoi.12441](https://doi.org/10.12441/heal.uoi.12441)
Απολογισμός: Ήμουν κι εγώ εκεί! REPORT: I WAS THERE! olympias.uoi.gr/33342 & [doi:heal.uoi.13058](https://doi.org/10.13058/heal.uoi.13058)

Παρόν άρθρο THIS PAPER olympias.uoi.gr/33250 & [doi:heal.uoi.13005](https://doi.org/10.13005/heal.uoi.13005). EN Summary follows

Η ευχή της Εκκλησίας εις ψυχορραγούντα και ο ηθικός προβληματισμός για την ευθανασία¹

Μιλτιάδης Βάντσος²

Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, Θεολογική Σχολή,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

Περίληψη

Η σύνδεση μιας εκκλησιαστικής ευχής* που ανήκει στη μακραίωνη λειτουργική παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας με ένα σύγχρονο και επίκαιρο θέμα, όπως είναι αυτό της ευθανασίας, ίσως φαίνεται αδόκιμη, καθώς κατά το χρόνο συγγραφής της ήταν ασφαλώς άγνωστος ο προβληματισμός που τίθεται στην εποχή μας. Ωστόσο η διαχρονικότητα της ασθένειας, του πόνου και του θανάτου, καθώς και το αδιάλειπτο ενδιαφέρον της Εκκλησίας για τον πάσχοντα και θνήσκοντα άνθρωπο επιτρέπουν, κατά την προσωπική μας άποψη, την αξιοποίηση της ευχής εις ψυχορραγούντα στη θεολογική προσέγγιση του καλού θανάτου και κατ' επέκταση στον ηθικό προβληματισμό για την ευθανασία. Με την προοπτική αυτή παρουσιάζεται αρχικά το περιεχόμενο της ευχής, το οποίο φαίνεται να συνηγορεί υπέρ της γρήγορης και ανώδυνης έλευσης του θανάτου. Ακολουθώντας επισημαίνονται τα στοιχεία που αναδεικνύουν τη χριστιανική νοηματοδότηση του πόνου και του θανάτου, διερευνάται η συμβολή της στη θεολογική προσέγγιση της ευθανασίας, ενώ η πραγμάτευση ολοκληρώνεται με τη διατύπωση ορισμένων διαπιστώσεων.

¹ 29-4-2017 11:00-12:30 Συνεδρία: *Σ1 Απελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο*. Ομιλία 5η: [YouTube=3rSAXJvi00](https://www.youtube.com/watch?v=3rSAXJvi00) 17:34. Άρθρο: υποβολή 2-8-2022· αποδοχή 7-8-2022· κρίση από ομότεχνους (peer review): όχι· βλ. πλαίσιο στο τέλος. Αν οι σύνδεσμοι στην κορυφή αυτής της σελίδας δεν λειτουργούν: > ΠΡΑΚΤΙΚΑ: σελίδα 21: υποσημείωση 6.

Πώς να αναφέρετε αυτό το άρθρο: Βάντσος Μ. «Η ευχή της Εκκλησίας εις ψυχορραγούντα και ο ηθικός προβληματισμός για την ευθανασία». Στο: «Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε; (ΠΠΠ). Πρακτικά 1ου Διεπιστημονικού Συμποσίου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 28-30 Απριλίου 2017. ISBN 978-960-233-288-7». Εκδόσεις Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αποθετήριο Ολυμπιάς, 7 Απριλίου 2024. Άρθρο Σ15: σς 3.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33250> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.13005>.

² Καθηγητής Χριστιανικής Ηθικής και Βιοηθικής. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Πτυχιακές, μεταπτυχιακές, διδακτορικές σπουδές: Θεολογική Σχολή ΑΠΘ. Εργάστηκε στην Έδρα Συστηματικής Θεολογίας του Τμήματος Ορθόδοξου Θεολογίας του Πανεπιστημίου Μονάχου ως Επιστημονικός Βοηθός, διδάσκοντας μαθήματα Χριστιανικής Ηθικής. Ενδιαφέροντα: βιοηθική, οικολογία, κοινωνική ηθική. Δημοσιεύσεις: *Ηθική θεώρηση της έκτρωσης*, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 280. *Η ιερότητα της ζωής. Παρουσίαση και αξιολόγηση από άποψη Ορθόδοξης Ηθικής των θέσεων της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας για τη βιοηθική*, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 452. *Το επιστημονικά εφικτό και το ηθικά ορθό. Προσεγγίσεις Ορθόδοξης Βιοηθικής*, Θεσσαλονίκη 2016, σ. 290. *Η μεταμόσχευση ιστού και οργάνου από ζώντα δότη. Ιατρική και ηθική θεώρηση* (σε συνεργασία με το Δρ. Ιατρικής Εμμανουήλ Νικολούση), Θεσσαλονίκη 2016, σ. 280. <https://www.past.auth.gr/en/professors/vantsos-miltiadis/> και <https://qa.auth.gr/el/cv/mvantsos>. mvantsos@past.auth.gr.

* «Ναι, Δέσποτα Κύριε ο Θεός, επάκουσον εμού τού αμαρτωλού και αναξίου δούλου σου εν τη ώρα ταύτη, και λύσον τον δούλον σου της αφορήτου ταύτης οδύνης, και της συνεχούσης αυτόν πικράς ασθενείας, και ανάπαυσον αυτόν, ένθα των δικαίων τα πνεύματα.» (*Μικρόν Ευχολόγιον ή Αγιασματάριον*, Έκδοσις της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, έκδ. ΙΗ', Αθήνα 2009, σ. 230-231).

Λέξεις-κλειδιά: *ευχή εις ψυχορραγούντα, ανίατη ασθένεια, ανυπόφορη οδύνη, ανώδυνος θάνατος, ορθόδοξη ηθική, τέλος της ζωής, καλός θάνατος, ευ-θάνατος, ώριμος θάνατος, ανώριμος θάνατος, μεθώριμος θάνατος, πρόωρος θάνατος, μετάωρος θάνατος, αθανασία, ευθανασία, δυσθανασία, προθανασία, μεταθανασία, μεταθανάτια μακροζωία, πότε πρέπει να πεθαίνουμε, ΠΠΠ, πότε οφείλομε να πεθαίνουμε, ΠΟΠ, πώς πρέπει να πεθαίνουμε, ΠώΠΠ, γιατί πρέπει να πεθαίνουμε, ΓΠΠΠ.*

The Church's prayer on deathbed and the moral reflection on euthanasia³

Miltiadis Vantsos⁴

School of Social Theology and Christian Culture, Faculty of Theology, Aristotle University of Thessaloniki (AUTH)

Summary

Associating a prayer that belongs to the long-standing tradition of the Orthodox Church with a contemporary theme, such as euthanasia, may seem strange, as at the time the prayer was written, the ethical consideration of euthanasia was certainly unknown. However, the timelessness of illness, pain and death, the existential agony of human at the end of life and the unwavering commitment of the Church to the suffering and dying person allow, in our view, the exploration of the Church's prayer on deathbed in the context of the good and desirable death. It is noteworthy that, while in all liturgical texts the cure from illness is pleaded for, in this specific prayer the desire of death is expressed, in order to redeem human from the "unbearable suffering due to the bitter illness". In this perspective the content of the prayer is presented, which seems to have important elements in common with the modern demand for a positive response to euthanasia, namely the free will of the patient and the desire for a quick and painless death. Despite these, the prayer on deathbed does not favor the acceptance of euthanasia for two reasons: Firstly, the request for a painless death is addressed to God and its fulfillment is expected only from Him and not from the doctor or the relatives. And second, this request is accompanied by a plea for the forgiveness of the sins of the moribund, expressing his faith and hope in eternal life, his trust in God and not despair and distress. The article is concluded with some remarks concerning the understanding of good death from the point of view of orthodox ethics.

³ 29-4-2017 11:00-12:30 Session: *S1 Let this cup pass from me*. **Speech 5:** [YouTube=3rrSAxJvi00](https://www.youtube.com/watch?v=3rrSAxJvi00) 17:34. **Paper:** submitted 2 Aug 2022; accepted 7 Aug 2022; no peer reviewed; see box at the end. If the **links** at the top of the first page do not work: > Top of the 1st page: PROCEEDINGS: page 22: footnote 10.

Cite this article: Vantsos M. «The Church's prayer on deathbed and the moral reflection on euthanasia». In: «*When Should We Die? (WnSWD). Proceedings of the 1st Interdisciplinary Symposium. University of Ioannina, Greece, April 28-30, 2017. ISBN 978-960-233-288-7*». University of Ioannina Publications, Olympias repository. April 7, 2024. Paper S15: ps 3. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33250> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.13005>.

⁴ Professor of Christian Ethics and Bioethics. He was born in Istanbul and studied theology at the Faculty of Theology of the Aristotle University in Thessaloniki, where he received his Postgraduate (Master's Degree) and his Doctorate Diploma (PhD) in Christian Ethics. He has worked as Scientific Assistant at the Chair of Systematic Theology of the Department of Orthodox Theology in the University of Munich. He is Professor at the Faculty of Theology of the Aristotle University teaching Christian Ethics and Bioethics. His research interests focus on bioethics, ecological ethics, and social ethics. <https://www.past.auth.gr/en/professors/vantsos-miltiadis/>. <https://qa.auth.gr/en/cv/mvantsos>. mvantsos@past.auth.gr.

Keywords: *prayer on deathbed, unbearable suffering, incurable illness, painless death, orthodox morality, end-of-life, orthodox ethics, good death, mature death, premature death, postmature death, immortality, euthanasia, dysthanassia, prothanassia, metathanassia, posthumous longevity, when should we die, WnSWD, when must we die, WnMWD, how should we die, HSWD, why should we die, WySWD.*

Πλήρες κείμενο: Βάντσος Μ. Η ευχή της Εκκλησίας εις ψυχορραγούντα και ο ηθικός προβληματισμός για την ευθανασία. *Αγία Γραφή και Πολιτισμός. Τιμητικός τόμος στον Καθηγητή Χρήστο Κ. Οικονόμου.* Έκδοση: Κέντρο Μελετών Ι. Μ. Κύκκου. Θεσσαλονίκη - Λευκωσία 2020. Τομ. Β': Θεολογικές Μελέτες, σ. 15-25.
<https://www.academia.edu/42705440> (πρόσβαση 30-10-2023).

Full text: Vantsos, M. (2018). The Church's Prayer on Deathbed and the Moral Reflection on Euthanasia. *Conatus - Journal of Philosophy*, 3(2), 119–127. <https://doi.org/10.12681/conatus.19396> (access 30-10-2023)